

בית אל א' בית אל ב'

המאבקים שיש ליעקב עם אויביו. לאחר שהסתיים המאבק עם עשו ואחר סיום פרשיית שכם, ניתן להתפנות להתגלות שבמוקד שלה ישנה העמדת יהדות של מלכות ולא רק יהדות של הישרדות. לאור אבחנה זו ניתן לפרש שני פרטים בהמשך הפרשה. מייד לאחר העמדת המצבה המחודשת בבית אל נוסע יעקב אל עבר אפרת ובדרך נולד הבן האחרון בנימין. עיון בשני שמותיו של בנימין קשור אולי לרעיון זה. רחל מספיקה לראות את התינוק הנולד טרם מותה והיא קוראת לו **בן אוני**, ואילו יעקב קורא לו **בנימין**. ההבדל בין שני שמות אלה הינו ההבדל בין שני סוגי השאיפות שיש לאדם. ראשית האדם רוצה לחיות ולשרוד. רק לאחר מכן יכול האדם לשאוף לחיי משמעות והתעלות. השם **בן אוני** שפירושו **בן צערי**, מבטא את הקושי שיש לאדם לשרוד ולחיות. השם **בנימין** לעומת זאת קושר למשהו נעלה הרבה יותר. הרמב"ן מפרש את המילה ימין כך: "כי הימין בו הגבורה וההצלחה כענין שנאמר.. ימין ה' רוממה". בנימין הינו הבן המסמל את שובו של יעקב לארץ ישראל, שכן הוא הבן היחיד שנולד בארץ. שמותיו של בנימין מסמלים את שני אופני חייהם של היהודים לדורי דורות. מצד אחד היהודי מנסה לשרוד ולהישאר בחיים. כך חיו היהודים במשך שנים רבות מגולה לגולה ומצרה לצרה. מצד שני היהודים תמיד נשאו עיניהם לגאולה. הציפייה לגאולה קשורה לפן האחר שמסמל את היהודי. היכולת להתרומם ולהביט קדימה, לקוות ולשאוף לעולם מושלם הוא מסימני ההיכר של היהודי. הקריאה הכפולה של בית אל ושני שמותיו של בנימין מלמדים אותנו שגם בחיינו בארץ ישראל בעת הזאת, על אף שאנו עסוקים תדיר במאבק על חיינו, אסור לנו להתעלם מהקול הפנימי שלנו הקורא לנו לשאוף לעולם מושלם. עלינו לקוות להתגשמות הברכה שניתנה בהתגלות השנייה: "ומלכים ממך יצאו". בהמשך הפרשה ישנה הקמת מצבה נוספת. מיד לאחר מותה של רחל אימנו, מציב יעקב מצבה על קבורתה. מצבה זו החזיקה את עם ישראל בכל שנות המאבק להישרדות בגולה. עתה מששבנו לארץ ישראל אמורה מצבה זו לשמש כהשראה לרצון שלנו לביאת גאולה שלמה במהרה.

שבת שלום, הרב יוני ברלין,

מנהל בית הספר

יעקב אבינו זוכה להתגשמות משאלותיו ותפילותיו, והוא מצליח לשוב לארץ ישראל ולקיים את נדרו אשר נדר ביציאתו ממנה. לאחר מעשה שכם מצווה אותו ה' לעלות לבית אל ולקיים את נדרו. ישנה שאלה המתעוררת בנוגע למעשהו של יעקב עם שובו למקום. בעקבות ההתגלות של ה' אליו וקריאת שמו של יעקב ישראל, יעקב מציב שוב מצבה. מיד לאחר מכן הוא קורא שוב למקום בית אל. השאלה הנשאלת היא מדוע יש צורך לקרוא שוב בשם המקום בית אל? אם יעקב שב לאותו מקום, מדוע לא ניתן להסתפק בקריאת השם שהייתה ביציאתו מהארץ בפרשת ויצא? הרמב"ן מפרש שקריאת השם מספר פעמים מחזקת בקרבנו את התחושה שמדובר במקום שיש בו שכינה. אולם עדיין קשה להבין איזה צורך יש בקריאה חוזרת זו. יש מפרשים שמדובר במקום שהיה סמוך לבית אל הראשון ועתה מדובר במקום חדש (גם היום יש הרחבה ליישוב בית אל, ולפיכך יש בית אל א' ובית אל ב'). אולם נראה שיש כאן מסר חשוב הקשור לתפקידו של עם ישראל בעולם. כאשר מעיינים בברכה הנלווית לקריאת שם המקום בשני המקומות, ניתן לראות הבדל מסויים. בהתגלות הראשונה בפרשת ויצא, מבטיח הקב"ה ליעקב את ארץ ישראל ויחד עם זה הוא מבטיח לו שהוא ישמור עליו עד אשר ישוב חזרה לארץ ישראל. בהתגלות בפרשתנו מוסיף ה' פרט חשוב להבטחה על הארץ. ה' אומר כך: "גוי וקהל גויים יהיה ממך ומלכים מחלצין יצאו". ההבדל הבולט שבין שני המקומות הוא באשר לשאיפות ולציפיות של האדם מחייו. בהתגלות הראשונה מובטח ליעקב הישרדותו, ואילו בהתגלות השנייה מובטח ליעקב מלוכה ושלטון. פער עצום יש בין שתי הבטחות אלה. האם אדם מישראל שואף להישאר עם אף מעל המים ולשרוד, או שהוא שואף להגיע לחיים מלאים של שלטון, עצמאות ומלוכה היכולים להביא לשינוי העולם. יעקב אינו יכול להיאחז בקריאת השם הראשונה, מכיון שלא די בכך שהאדם שורד אלא הוא צריך לחיות, ליצור ולשנות. ניתן להסביר את הדבר באמצעות שמותיו של יעקב. ההתגלות הראשונה קשורה לשם יעקב האוחז בעקב של הנאבק עימו. אולם ההתגלות השנייה פותחת בשינוי שמו של יעקב לישראל המבטא שררה ומלוכה. ייתכן שלאור זה מתאימה קריאת השם המחודשת לבית אל דווקא בתום